

174.	Тебуфензид	
175.	Тебуфенпирад	
176.	Тифлубензурон	
177.	Тифлутрин	
178.	Тербутилазин	
179.	Тетраконазол	
180.	Тетрадифон	
181.	Тиабендазол	
182.	Тиаклоприд	
183.	Тиаметоксам	
184.	Тиофанат-метил	
185.	Толклофос-метил	
186.	Триадимефон	
	Триадименол	
187.	Тиодикарб (сума метомила и тиодикарба, изражена као метомил)	
188.	Триазофос	
189.	Трициклазол	Анализира се само у и на смеђој рижи.
190.	Трифлосистробин	
191.	Трифлумизол	
192.	Трифлумурон	
193.	Винклозолин	
194.	Зоксамид	

1118

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

ПРОГРАМ

**ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
КАРАНТИНСКОГ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА *Diaporthe
vaccinii* Shear - ПРОУЗРОКОВАЧА ИЗУМИРАЊА
ИЗДАНАКА БОРОВНИЦЕ И БРУСНИЦЕ НА ПОДРУЧЈУ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2024. ГОДИНИ**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Diaporthe vaccinii* Shear - проузроковача изумирања изданака боровнице и бруснице на подручју Републике Српске у 2024. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантинског штетног организма *Diaporthe vaccinii* Shear - проузроковача изумирања изданака боровнице и бруснице (у даљем тексту: *D. vaccinii*) на пољопривредним газдинствима и окућницама на којима се узгајају биљке домаћини *D. vaccinii*, који су наведени у Прилогу 1. овог програма и чине његов саставни дио.

(2) Биљне врсте домаћини *D. vaccinii* у Републици Српској су: *Vaccinium* sp. - боровница/брусница, *Vaccinium corymbosum* (америчка високожбунаста боровница), *Vaccinium masticarpon* (брусница), *Vaccinium oxycoccos* (мочварна брусница), *Vaccinium virgatum* (ужна црна боровница), као и остало биље наведено у Прилогу 1. овог програма.

(3) Посебним надзором истражује се шире подручје, односно локалитети на којима се у Републици Српској узгајају биљке домаћини из става 2. овог члана ради одређивања статуса истраживаног подручја за наведени

организам, те утврђивања могућих путања ширења у Републици Српској.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *D. vaccinii* спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Овлашћене институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за карантинског штетног организма *D. vaccinii* спровode посебан надзор код произвођача биљака домаћина, као и на пољопривредним газдинствима и окућницама на којима се узгајају биљке домаћини.

(3) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена.

(4) Програм посебног надзора подразумева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(5) У случају детекције карантински штетног организма, Републичка управа за инспекцијске послове предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

Одабир локација врши се на основу познавања биологије карантинског штетног организма, климатских услова за његов развој, географске дистрибуције и величине комерцијалних производних усјева биљака домаћина и пољопривредних газдинстава.

Члан 5.

(1) Подручја рада су производни засади, пољопривредна газдинства и окућнице на којима се узгајају биљке домаћини *D. vaccinii*.

(2) Надзором се обухватају производни засади и пољопривредна газдинства на којима се узгајају биљке домаћини из члана 2. овог програма.

Члан 6.

Вријеме вршења надзора прописано је на основу животног циклуса штетних организама и фенологије биљака

домаћина, а врши се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама.

Члан 7.

(1) Визуелни прегледи и узимање службених узорака од овлашћене институције врши се током сезоне раста биљака домаћина, када су симптоми видљиви.

(2) Визуелне прегледи и узимање службених узорака врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и засад за узимање узорака.

(3) Ток визуелног прегледа и начин узорковања прописан је у Прилогу 2. овог програма и чини његов саставни дио.

(4) Мониторинг зависи од врсте биљке домаћина и врсте и биологије штетног организма, а врши се:

1) у производним засадама биљака домаћина *D. vaccinii* са подацима који указују на поријекло садног материјала у засаду (производња на отвореном),

2) на пољопривредним газдинствима гдје се узгајају биљке домаћини.

(5) Биљке се прегледају појединачно, док се опис мјеста узимања узорака и GPS позиција, као и остали подаци, наводе електронским путем у Записнику информационог система Етфарм, односно подинформационог система Фито-Гис (у даљем тексту: Фито-Гис).

Члан 8.

Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства *D. vaccinii* у Републици Српској узетих код произвођача биљака домаћина из производних засада, пољопривредних газдинстава и окућница на којима се узгајају биљке домаћини, које врши овлашћена институција, приказан је у Табели 1. у Прилогу 3. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 9.

(1) Лабораторијска испитивања узорака врше се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама EPPO Diagnostics PM 7/86 (1): *Diaporthe vaccinii* EPPO Bulletin (2009) 39, 18-24.

(2) Лабораторијски извјештаји, осим резултата анализа, морају садржавати и методе по којима је вршена детекција.

Члан 10.

(1) Локације узорковања и визуелних прегледа се уносе у Фито-Гис апликацију.

(2) Према резултатима спровођења овог програма и извјештаја из лабораторија, омогућава се потпун преглед локација узорковања, те локација са негативним и позитивним узорцима унутар Фито-Гиса.

Члан 11.

(1) Рок за узимање узорака из производних засада, пољопривредних газдинстава и окућница, те достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2024. године.

(2) Резултати овог програма воде се и достављају електронским путем Министарству, користећи Фито-Гис, до 10. децембра 2024. године.

(3) Овлашћене институције одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања карантинских вируса који су предмет посебног надзора.

(4) У случају откривања штетних организама који су предмет посебног надзора, овлашћене институције одмах обавјештавају Министарство и Републичку управу за инспекцијске послове, која предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о том обавјештава Министарство.

Члан 12.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину

остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2024. години - право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 13.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством *Diaporthe vaccinii* Shear - проузроковача изумирања изданака боровнице и бруснице на подручју Републике Српске у 2023. години ("Службени гласник Републике Српске", број 40/23).

Члан 14.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.3-330-792/24
22. марта 2024. године
Бањалука

Министар,
Др Саво Минић, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Биљке домаћини карантински штетног организма *D. vaccinii*:

- *Vaccinium* sp. - боровница/брусница,
- *Vaccinium corymbosum* (америчка високожбунаста боровница),
- *Vaccinium macrocarpon* (брусница),
- *Vaccinium oxycoccos* (мочварна брусница),
- *Vaccinium virgatum* (јужна црна боровница).

ПРИЛОГ 2.

ТОК ВИЗУЕЛНОГ ПРЕГЛЕДА И НАЧИН УЗОРКОВАЊА
(*D. vaccinii*)

- 1.1. Ток визуелног прегледа
- Изумирање биљки домаћина може се уочити тек кроз неколико мјесеци.
 - Први симптоми се јављају на врховима младих изданака.
 - Заражени млади изданци вену кроз 4-6 дана, при чему су оштећења уочљива на вршном дијелу изданака.
 - Патоген се шири од врхова изданака према основи кроз васкуларне судове у просјеку 5,5 cm у периоду од два мјесеца, изазивајући даље изумирање појединачних граница и често цијеле биљке осјетљивих сорти.
 - На изданцима проузрокује дисколорацију ксилема испод визуелно уочљивих симптома оштећења.
 - На инфицираним изданцима старости једне до двије и двије до три године долази до формирања плодноносних тијела.
 - Патоген инфицира и лишће, пуполке и плодове.
 - Плодови попримају смеђу боју, остају црвене, сјајне и повећаног волумена.
- 1.2. Узорковање за лабораторијско тестирање
- Узимање узорака за лабораторијско тестирање треба да се врши истовремено са визуелним прегледима, у периоду вегетације.
 - Узорци се узимају као изданак са дијеловима лишћа, а стабло и плодови са јасно израженим симптомима.
 - Најбоље је узимати узорке са више различитих мјеста на биљци.
 - Узорковање вршити случајним одабиром проходом засада у облику слова W или дијагонално или по редовима.
 - Приликом узорковања потребно је испоштовати принципе добре праксе за узорковање биља и биљних дијелова за лабораторијско тестирање (нпр. евиденција података о узроку на лицу мјеста узорковања, коришћење одговарајућег прибора и материјала за узорковање, дезинфекција прибора и алата итд.).

ПРИЛОГ 3.

Табела 1. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства *D. vaccinii* у Републици Српској узетих код произвођача биљака домаћина из производних засада, пољопривредних газдинстава и окућница на којима се узгајају биљке домаћини

Подручје	Биљке домаћини
Република Српска	10
Укупно:	10